

Checklista

Materiellt bistånd – Tak över huvudet

Tak över huvudet, natt

Denna checklista är en vägledning för alla kretsar som bedriver verksamhet med boendestödjande insatser såsom fadderhem, härbärge eller andra tillfälliga tak över huvudet/boendelösningar.

Att ha en trygg plats att sova på är ett grundläggande humanitärt behov och en mänsklig rättighet. I Sverige har kommunen det yttersta ansvaret att bistå människor i utsatta livssituationer så i första hand ska en person som saknar sovplats alltid kontakta Socialtjänsten. Det är särskilt viktigt att kontakta Socialtjänsten när det gäller barn som far illa.

I akuta situationer, där det humanitära behovet inte tillgodoses av myndigheten eller någon annan aktör, har kretsar möjlighet att bistå och genomföra insatser.

Även om de som är målgrupp för denna verksamhet är vuxna ur ett juridiskt perspektiv, är det viktigt att komma ihåg att det i de flesta fall handlar om individer i en mycket utsatt situation där flera även har behov av annat stöd. Vid eventuell uppstart av boendeverksamhet bör kretsen göra en analys av situationen tillsammans med aktuell kommun och andra samarbetspartners utifrån risker som kan uppstå; både för krets, frivilliga och målgrupp, samt vilka kompletterande insatser som kan komma att behövas

Exempel på risker och särskilda överväganden

- ✓ Missförhållanden på boende, eller i fadderhem, kan uppstå där målgruppen eller någon annan far illa. Ett minimum är att kretsen behöver ha en beredskap och ett tillvägagångssätt för att kunna möta fall där en individ far illa. Avsaknad av respons innebär i förlängningen att kretsen inte agerar i enlighet med Röda Korsets grundprinciper och rörelsens styrdokument. Det kan även uppfattas som att Svenska Röda Korset accepterar eller förbiser förhållandena. Om problem uppstår på boendet eller i fadderhemmet kan Röda Korsets och kretsens anseende och förtroende skadas.
- ✓ Målgruppens utsatta situation kan leda till en känsla av beroendeställning, vilket kan göra det svårt att lyfta problem eller klagomål.
- ✓ Även om kretsens roll fokuserar på förmedling av boende, finns det ett ansvar i enlighet med humanitetsprincipen att ha beredskap för att finnas med i hela processen och att kretsen kan ställas inför att ge stöd till såväl fadderhem som målgrupp under en längre tid.

- ✓ Om en asylsökande får ett utvisningsbeslut och plötsligt befinner sig i en eventuell återvändandeprocess, kan det ofta innebära ökad psykisk ohälsa och oro. Med ett slutgiltigt utvisningsbesked och när tidsfristen för frivilligt återvändande passerat har personen inte längre laglig rätt att befinna sig i Sverige. Det betyder inte att personen inte kan fortsätta vara kvar i Röda Korsets verksamhet, men det är viktigt att personen förstår sin situation och konsekvenser av att vara kvar i landet.
- ✓ Personer och grupper med politiskt starka åsikter som strider mot Röda Korsets grundprinciper och värdegrund kan rikta hat och hot mot verksamheten.

Viktiga rutiner vid boendestödjande verksamhet

- ✓ Avtal eller överenskommelse med kommunen och samtliga aktörer som beskriver villkoren och ansvarsfördelningen för verksamheten.
- ✓ Skriftlig överenskommelse mellan målgrupp och boende/fadderhem, där båda parter förstått eventuella villkor så som boendetid, eventuell ersättning till fadderhem med mera
- ✓ Informera fadderhemmet och målgruppen om vad åtagandet innebär och vilket stöd kretsen kan ge.
- ✓ Ett utdrag ur belastningsregistret ska visas upp av alla fadderhem och andra frivilliga som arbetar med ensamkommande barn och ungdomar och boendeverksamhet.
- ✓ En kontaktperson hos kretsen måste finnas på plats som frivilliga, fadderhem och ungdomar kan vända sig till om de upplever problem, missförhållanden eller svårigheter i relationen eller boendesituationen. Vid behov bör kontaktpersonen hänvisa vidare till relevant instans, t.ex. kommunens socialtjänst. Se handbok för säkra hänvisningar
https://kunskapsbanken.rodakorset.se/hc/sv/article_attachments/4413842049297/Handbok_f_r_s_kra_h_nvisningar.pdf
- ✓ Dokumentera eventuella klagomål eller problem som inkommer genom en incidentrapport och skicka denna till incident@redcross.se. Läs även Svenska Röda Korsets uppförandekod.
- ✓ Säkerställ att alla inom kretsen har kännedom om Svenska Röda Korsets Uppförandekod och Visselblåsarfunktion, och att även deltagare får information om visselblåsarfunktionen
<https://kunskapsbanken.rodakorset.se/hc/sv/articles/360003829417-Uppf%C3%B6randekod-och-Instruktioner-om-visselbl%C3%A5sning>
- ✓ Om verksamheten bedrivs i lokaler, säkerställ att bygglov och brandsäkerhetsrutiner följs.
- ✓ Följ våra säkerhetsrutiner, se till att alla frivilliga går igenom självbedömningsformuläret och att riskbedömning för verksamheten görs med hjälp av riskbedömningsmatrisen:
https://kunskapsbanken.rodakorset.se/hc/sv/articles/360004061817-Oms%C3%A4kerhet#h_01H0FVCQPZEFRHGCT9XM1KYYX

- ✓ Tänk på att Röda Korset eller du som rödakorsare inte ska ge kontantbidrag utifrån våra gemensamma stadgar. Röda Korsets stadgar § 15: Ekonomiskt bistånd (kontantbidrag) får ej ges till enskild person eller annan organisation eller till dess verksamheter. Materiellt bistånd får ges enligt riktlinjen för Materiellt bistånd: https://kunskapsbanken.rodakorset.se/hc/article_attachments/360019792118/Riktlinjer_f_r_materiellt_bist_and_2021-04-06.pdf
- ✓ Ekonomisk ersättning för kostnader till fadderhem kan ges då det räknas som verksamhetskostnad.
- ✓ Ta fram en hänvisningslista till målgruppen, frivilliga och fadderhem utifrån vad det finns för annat stöd att få från Röda Korset och andra organisationer samt från kommunen.
- ✓ Säkerställ att anställda och frivilliga i verksamheten har gått alla nödvändiga och relevanta utbildningar:
 - Rödakorskunskap (webbkurs)
 - Att vara frivillig (webbkurs)
 - Uppförandekoden (webbkurs)
 - Att mötas i vardag och kris (heldag)
 - Fem principer för krisstöd (webbkurs)
 - Psykologisk första hjälpen (webbkurs)
 - Var försiktig (webbkurs)
 - Att arbeta med ett grundläggande skyddsperspektiv (webbkurs)